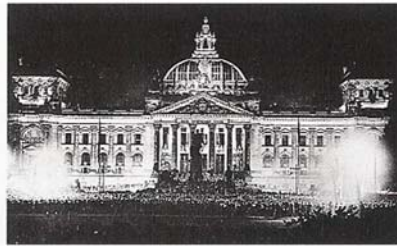

Open spaces – blank pages

fasader i förändring

1898

1940

1945

1979

1995

1999

*"That monumental parking lot divided the city in half,
turning it into a mirror and a reflection – but the mirror
kept changing places with the reflection."*

Smithson, R. The writings of Robert Smithson, s 56

Emely Ahlsén, Ädellab/Metallformgivning, Konstfack, Masteruppsats 2008

Handledning: Aurél Schiller, Opponent: Jorunn Veiteberg och Peter Skubic, Examinationsdatum: 2008-04-29

ABSTRACT

I stand in front of the remnants of a building. Braces and beams create a silhouette against the sky. The walls and roof are missing, but the windows remain, and the sheet metal doors. The structure frames the emptiness.

This former building became a metaphor for man.

Vulnerable in the face of a sudden turn of events, we lack protection against the world around us. Only our skeleton, muscles and naked skin hold us together. And just as eyes are said to reflect the soul, the leftover windows provide a hint of the former building's life. The windows became the key to this building's history.

We are dependent on our buildings, just as the buildings are dependent upon us. In times of change, our social structures support us. Our life cycles are the course of events that allow us to move on, change, and be unique. Marks are left with the passage of time.

Facades can be open, opened, forced, closed, covered, empty, or ready to be filled. Facades can be the time that passes. We are facades in transition, but stable in our foundations.

Nothing is really alive until there is something missing, and the opportunity to place ourselves into a context arises. And in that aspect, the emptiness following the fall of the Twin Towers is therefore more telling than the buildings themselves.

Everything we see in a building tells a story. In this essay, the story of Berlin's House of Parliament is told. I reflect on how man mirrors his present in a building that is in a process of transition and how we are forced to confront ourselves with its history. I consider how a new dimension is created when something is opened, handing over the inside to reveal its past. How time can alter a symbol's meaning. Today the dome on the House of Parliament represents *democracy*, as opposed to one hundred years ago, when it stood for *power*. Facades are in constant change.

Does a facade need to be affected by transformation, deconstruction and destruction so that we can understand its whole, or are there other ways to penetrate its surface? Is the structure's ability to evolve and adapt that which fascinates us and allows us to see its possibilities?

Both man and building need "change" in order to illustrate their past and interpret their present. This is most apparent in the moment that the "facade cracks". In the vacuum that is created, it becomes obvious that the present is not forever. To exist in the present, is to be in a state of change.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

<u>Introduktion</u>	s. 4
Min relation till byggnader	4
Huset som metafor	4
Metod	6
<u>Diskussion</u>	7
Riksdagshuset i Berlin - Livshistorian	7
Egna reflektioner	10
Christo och Jeanne-Claude	12
Kupolen	12
Norman Foster	13
<u>Slutsats</u>	13
Mentala och visuella fasaders betydelse	15
<u>Referenser</u>	16
Litteraturförteckning	16
Bildförteckning	16

INTRODUKTION

Det var vackert väder, himlen var alldeles klar och jag tog cykeln in till stan. Då, framför mig reser sig en byggnad, eller resterna av en byggnad, jag vet faktiskt inte vad jag ska kalla det. Hur som helst så har det i alla fall varit ett trävarulager, men nu är väggar och tak borta. Den inramande strukturen är kvar och den klarblå sommarhimlen är ytterst närvarande i byggnaden då den lyser mellan stommar och reglar. Men det som är mest slående i denna scen är att fönstren sitter kvar, och plåtportarna för varutransporter och leveranser, med tillhörande information om öppettider och hänvisningar.

Det hela gav känslan av att byggnaden fortfarande var i bruk, samtidigt som det gav en tydlig känsla av övergivenhet. Fönstren och porten gav byggnaden personlighet, gav den en historia. Ett före och efter. Byggnaden hade ett eget liv.

Fönstren och dörrarna var den detalj som skvallrade om att något existerade här en gång, men inte längre. Denna kvarlämnade detalj som tydliggör gränsen mellan en insida och en utsida berättar också en historia om en delad vision. Någon planerade och ritade denna byggnad utifrån en funktion och ett innehåll. Men nu när både funktion och innehåll är borta så skapar den omgivande strukturen sin egen historia, och för åskådaren en helt ny historia.

När denna byggnad som jag sett så många gånger förut, nu helt avskalad och i sin litenhet, storslaget visar hela sin själ får den för första gången ett egenvärde. Hur är det möjligt? Denna före detta byggnad blir en metafor för människan och det mänskliga skeendet. Sårbarheten när något händer oss och vi saknar skydd mot omvärlden. Bara skelett, muskler och den nakna huden håller oss samman.

Min relation till byggnader

Min släkt består till stor del av arkitekter och inredningsarkitekter och därför har byggnader varit självklara inslag under min uppväxt. Det har pratats, tittats och lästs om byggnader som ett naturligt inslag i vardagen. Vi reste mycket. Mycket har under åren smält ihop, och det gör egentligen ingenting. Men med sommarens upplevelse ser jag plötsligt byggnader på ett annat sätt. I "min" byggnads avskalade, uppbrutna struktur och öppnade fasad fanns utrymme för min egen fantasi. Vägarna korsas på nytt, nu på ett helt annat sätt, på mitt eget sätt.

Huset som metafor

Finns det en gräns för när en byggnad förlorat sin funktion, sin karaktär, sin estetik, sin själ för betraktaren? Nej, lika lite som den gränsen existerar hos en människa. Den mänskliga katastrofen och en byggnads förstörelse har bägge ett värde kvar. Katastrofer och tragedier är till för att övervinnas

heter det ju! Vi går stärkta ur kriserna, konstigt nog.

Vad gäller byggnaderna är det ju vi människor som är beslutsfattare. Hur tar vi denna nedgångna, förstörda, gamla, slitna byggnad vidare? Ska den få nya funktioner och renoveras eller river vi och bygger nytt? Eller låter vi nästa generation få ta det beslutet?

En människa i förändring kan också förlora funktion, karaktär, estetik och mentalitet. Men man skulle aldrig kallas värdelös. Med hjälp av våra sociala nätverk och strukturer samt den mänskliga instinkten, överlevnadsinstinkten skulle vi utnyttja vår medfödda gripreflex och hänga kvar vid det värdefullaste vi har i livet. Och många gånger är det just vid dessa tillfällen som man, efter krisen, får klart för sig vad som faktiskt betyder något.

När vi ser förändringar i en byggnad, orsakad av människan, genom historiens gång eller genom naturkatastrofer, kan vi då säga att förändringen resulterat i något som är bättre eller sämre än innan? Det finns ju så många olika nivåer i allt vi omger oss med; emotionella, estetiska, funktionella, ekonomiska, politiska... Är byggnadens själ borta, eller har förändringen blivit en symbol som stärker den själ eller det innehåll platsen i sig hade, eller är det en helt ny själ som skapats? Vem bestämmer, och vilka orsaker ligger till grund för byggnaders eventuella fortsatta överlevnad?

Jag tänker på Twin towers. Vad har hänt med World trade center, och platsen som idag förvandlats till Ground zero? Har den fått en starkare eller svagare position i omvärldens ögon.

En attack mot en av världens starkaste ekonomiska maktcentrum, i ett land som har vetorätt inom FN och således besitter en makt större än många andra länder. Nyheten kablas ut över världen i direktsändning och slår ner som en bomb. Trygghet och makt visar sig vara lika sköra som en spindeltråd.

I sin obefintlighet har idag byggnaderna blivit odödliga. Dess frånvaro påminner även om de personliga tragedier som utspelades där under de kritiska timmar som var innan skyskraporna slutligen kollapsade.

Där finns så många olika aspekter och nivåer som kan beröras och förändras olika mycket, på en sekund.

Jag tänker också på förintelslägren som idag är museum. Områden i ruiner, som med sin talande tystnad och tomhet skvallrar om att något mycket obehagligt skett på området.

Kunskap och information skapar en monumental avsky för nazismen, samtidigt som dessa platser idag spelar den viktiga rollen att påminna oss om den utrotning och de mänskliga tragedier som utspelades där. Det är nästan omöjligt att förstå hur det var att få sitt liv och sina känslor tillintetgjorda i dessa baracker. Att slitas isär från de man älskar.

Det är så viktigt att dessa platser finns kvar med sina tomma talande ytor för att spegla en tid som var. Det är fascinerande att tomma ytor kan få en så stor uppgift som att få oss att inte glömma, inte göra om samma misstag.

Byggnaden är för mig en metafor för det mänskliga livet.

Det finns en början och ett slut, och vi omger oss av människor för att överleva. Vi måste det.

Vi är båda styrda av vad tiden gör med oss. Tid som passerar, och markerar.

En skillnad är att människan har en fantastisk förmåga att reparera sig själv om skada uppstår, medan huset behöver människan för att restaureras. Däremot kan en byggnad leva vidare under ett långt ruinstadium även utan människan. Och skulle vi överleva om vi inte skapat oss tak över huvudet?

Vi lever i symbios och står i beroendeställning gentemot varandra.

- I stunder av personliga tragedier.
 - Vi sörjer, det är något som är viktigt och som måste få ta tid. Min pappa sa när han var liten: "Torka inte mina tårar för jag *måste* få vara ledsen".
 - Vi befinner oss i en förändringens tid. Vi måste ta beslut, göra val. Val som påverkar oss och våra närmaste.
 - Vi ser en möjlighet att gå vidare.

Vi har vår överlevnadsinstinkt som driver oss. Den bara är där och vi kämpar på, ibland utan att tänka på att vi faktiskt har livet för våra fötter.

- I stunder av byggnaders förfall och förändring.

Människan skapar till stor del byggnadernas vardag, kriser och katastrofer, vi gör också dess val. Det är vi som väljer byggnadens fortsatta öde. Men vem tar dessa beslut och varför. Det finns olika anledningar som absolut inte har med den mänskliga överlevnadsinstinkten att göra, inte heller nödvändigtvis något som berör de i byggnadens närhet, utan för att visa på en global makt, styrka, ekonomisk kapacitet.

Detta är tankar jag kommer att försöka formulera och diskutera kring under de kommande sidorna.

Metod

En byggnads livscykel kan bero på så många olika faktorer. Mänskligt faktorer – krossade rutor, graffiti, krig, terrorism etc. Men även naturkatastrofer – eldsvådor, orkaner, översvämningar, jordbävningar.

Eller bara naturlig nedbrytning såsom rost, mögel, förruttnelse av material etc.

Jag har valt att granska och resonera kring en utvald byggnad som har varit i förändring på många olika nivåer. Med en sådan utgångspunkt tror jag att det går att hitta många intressanta vinklar. Byggnaden, som har varit allt från maktcentra, filmhus, bb, ruin, museum och sedan åter maktcentra, är Riksdagshuset i Berlin.

Till mina funderingar hör också att det bakom byggnaderna funnits en tanke om dess utseende och funktion, som omsorgsfullt planerats och beskrivits. Vad händer då när något går sönder eller förstörs? Vem fattar de nya besluten och varför? Är det en spegling av modets samtid, eller bara mänskliga nycker och ett relativt omedvetet ingrepp i vår gemensamma historiebeteckning?

DISKUSSION

"That zero panorama seemed to contain *ruins in reverse*, that is – all the new construction that would eventually be built. This is the opposite of the "romantic ruin" because the buildings don't *fall* into ruin *after* they are built but rather *rise* into ruin before they are built"¹

Riksdagshuset i Berlin - Livshistorian

Byggnaden har nu drygt hundra år på nacken men har varit med om många förändringar på olika sätt. 1882 utlystes en arkitekttävling att konstruera en byggnad som skulle husera riksdagen i dåvarande tyska kejsardömet. Paul Wallot vann tävlingen och fick således i uppdrag att rita något som skulle bli symbol för det nya enade kejsardömet Tyskland som bildats 1872.

Bilden är riksdagshuset runt år 1900

November 1918 avskaffades monarkin och Philipp Scheidemann, socialdemokratisk politiker, utropar från ett av riksdagshusets fönster Tyskland till republik. Där finns idag en minnesplatta.

¹ Smithson, R. The writings of Robert Smithson, s 54

Riksdagshuset förstördes invändigt då det den 27 februari 1933 anlades en brand som banade väg för det nazistiska maktövertagandet. Än i dag vet man inte vem som egentligen utförde handlingen, men holländaren och kommunisten Marius van der Ludde greps för dådet. Han dömdes till döden för högförräderi och halshöggs året därpå. 1967 blev domen postumt omvandlad till åtta års fängelse för mordbrand.² Och så sent som i januari i år blev dödsdomen hävd, 74 år efter att bilan föll,³ och han blev helt frikänd.

a

Branden innebar att parlamentet flyttade sin verksamhet till Krolloperan på andra sidan gatan.

Propagandafilmer kom att visas där när man något senare delvis återuppbyggde riksdagshuset. Under andra världskriget fick byggnaden ett helt annat användningsområde då barnavdelningen på universitetssjukhuset Charités flyttade in.

b

Denna bild, från riksdagshusets topp, är en av de mest visade från andra världskriget. Bilden togs den 30 april 1945 då röda armén placerade den sovjetiska flaggan på, vad de trodde var Hitlers rikskansli.

Under andra världskriget fick byggnaden stora skador och 1954 var man tvungen att spränga kupolen på grund av rasrisken. Riksdagshuset hade trots förstörelsen en fortsatt politisk betydelse. 1948 höll dåvarande borgmästaren Ernst Reuter sitt berömda tal inför hundratusentals åhörare under den pågående Berlinblockaden ("Ihr Völker der Welt! Schaut auf diese Stadt..." - ...Ni världens folk! Titta på den här staden...).⁴ Detta för att vädja till omvärlden att hålla luftbron till Berlin fortsatt öppen.

Under kalla kriget var det förbjudet för det tyska parlamentet att träffas i riksdagshuset. Byggnaden tillhörde då Västberlin och inte Förbundsrepubliken Tyskland. Däremot träffades då och då ledamöter av olika partier, och utländska politiker var nästan tvungna att besöka byggnaden bara för att kunna se in i Östberlin då Berlinmuren passerade alldeles bakom byggnaden. Samtidigt pågick där en utställning

² Svenungsson, J. <http://www.jansvenungsson.com/by/lubbe.html>

³ Lewenhagen, J. Dagens Nyheter 2008-01-12, s C22

⁴ http://sv.wikipedia.org/wiki/Riksdagshuset_i_Berlin

"Fragen an die deutsche Geschichte" (frågor till den tyska historien),⁵ som genom åren besökts av miljontals människor.

Då förbundsdagen, efter den tyska återföreningen, beslutade att flytta huvudstaden från Bonn till Berlin, 20 juni 1991, beslutades också om att utlysa en ny arkitekttävling. Tävligen vanns 1992 av den brittiske arkitekten Norman Foster. Den byggnad vi ser idag är Norman Fosters tolkning av Riksdagshusets betydelse och dess historia, färdigställt 1999.

Innan man byggde om huset gjordes det ett uppmärksammat konstverk då konstnärsparet Christo och Jeanne-Claude täckte över huset. Det var ett projekt som hade påbörjats redan på 1970-talet och som färdigställdes 24 juni, 1995.⁶ Utställningen pågick under 14 dagar innan man rev konstverket igen.

Ironiskt nog är det precis vad som återigen sker efter nedmontering. Inte långt efter det att väven nedmonterats intar byggnadsställningar och lyftkranar Riksdagshuset, och av helt praktiska skäl sveps byggnaden in på nytt.

Christo och Jeanne-Claudes inslagning, eller kanske i första hand upppackandet, av riksdagshuset blev för det tyska folket också en symbol för det "nyfödda" Tyskland.⁷

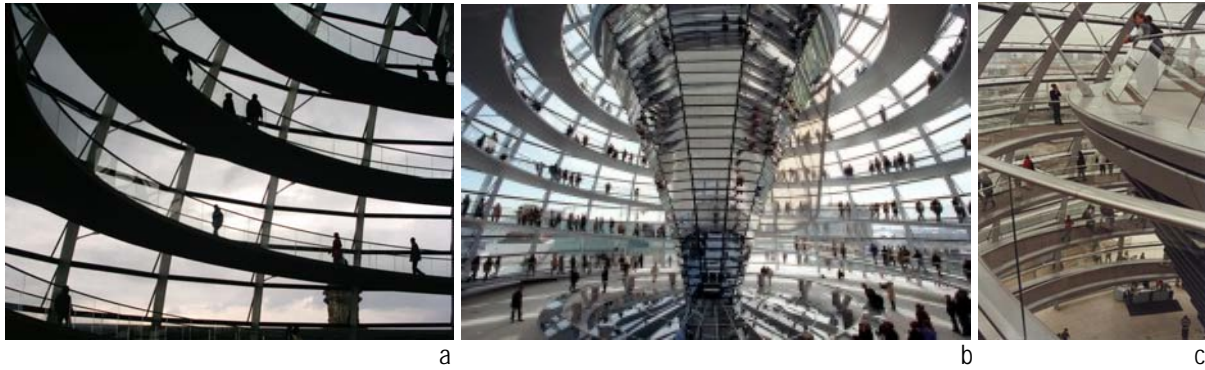
Mycket har förändrats på hundra år, så även miljötänkandet. Riksdagshuset i Berlin är en förebild ur ekologisk synpunkt. Byggnaden kyls och värms med ett kylande grundvattensskikt och en underjordisk värmekälla. Glaskupolen fungerar som ljusreflektor och leder ljus ned till parlamentssalen.⁸ Dessutom drivs det kraftverk som byggdes till Riksdagshuset av biobränsle.

⁵ http://sv.wikipedia.org/wiki/Riksdagshuset_i_Berlin

⁶ <http://www.christojeanneclaude.net/wr.shtml>

⁷ Barkenhammar, F. <http://www.popularhistoria.se/o.o.i.s?id=43&vid=268>

⁸ a.a., <http://www.popularhistoria.se/o.o.i.s?id=43&vid=268>

Kupolen är idag en stor turistattraktion. Gratis att besöka för att både njuta av utsikten över Berlin samt att se vad som sker nere i parlamentssalen. Kupolen är den yttersta manifestationen av makt och Fosters har med ny teknik gett den gamla symbolen en ny funktion.

Riksdagshuset är idag även en plats där många aktuella konstnärer är representerade med sin konst.

Egna reflektioner

Riksdagshusets utformning ser jag som en symbol och ett resultat av Tysklands enande 1871. Det var starka nationalistiska strömningar i hela Europa och man lade givetvis ned engagemang och ekonomiska förutsättningar för att visa resten av världen att Tyskland nu var ett starkt och enat kejsardöme.

Under riksdagshusets livstid har Tyskland genomgått fem stora förändringsskeden ur politisk aspekt (se nedan),⁹ men byggnaden har under vissa perioder haft lika starkt symbolvärde även som ruin eller genom sin tomhet.

- Kejsardömet Tyskland 1871-1918
- Weimarrepubliken 1919-1933
 - den nedbrunna ruinen 1933

⁹ http://sv.wikipedia.org/wiki/Tysklands_historia

- Nazityskland 1933-1945
 - den krigsskadade ruinen
- Västtyskland/östityskland 1949-1990
 - renoveras, samtidigt som Berlinmuren byggs, påbörjas i början av 1960-talet
- Tysklands återförenande 1990
 - Christo och Jeanne-Claudes insvepning 1995
 - insvept på nytt, under ombyggnad fram till 1999

Denna byggnad kan verkligen bära sin fana högt över att den fortfarande symboliserar det maktcentra den en gång var tänkt att vara.

a

Hade utgången på 2:a världskriget blivit annorlunda hade kanske istället Grosse halle i staden Germania varit Riksdagshus i Berlin. En klassicistisk byggnad i gigantiskt format, ritad av Albert Speer. Bara kupolen skulle vara 300 meter hög och rymma 180 000 människor. På bilden jämförs "Grosse Halle" med riksdagshuset, samt Brandenburger Tor.¹⁰

Det fanns en tanke med att ge dessa byggnader odödlighet. Hitler ville att de skulle utformas för att i framtiden bli fantastiska ruiner.¹¹ Människans överlevnadsinstinkt överlämnades härmed till byggnaden. Med tanke på detta är det ganska ironiskt hur det hela sedan slutade.

Vad sedan röda armén såg som nazismens maktsymbol, tog man sig rätten att erövra, göra till sitt. Skriva på väggar, placera sin egen flagga på byggnadens topp. Härmed påbörjas också en ny maktkamp, kalla kriget, som inte slutar förrän ett par år efter att Berlinmuren faller 1989. En händelse i sig som stärker min känsla kring "the beauty of damage". Människans inblandning i sin egen historia.

b

c

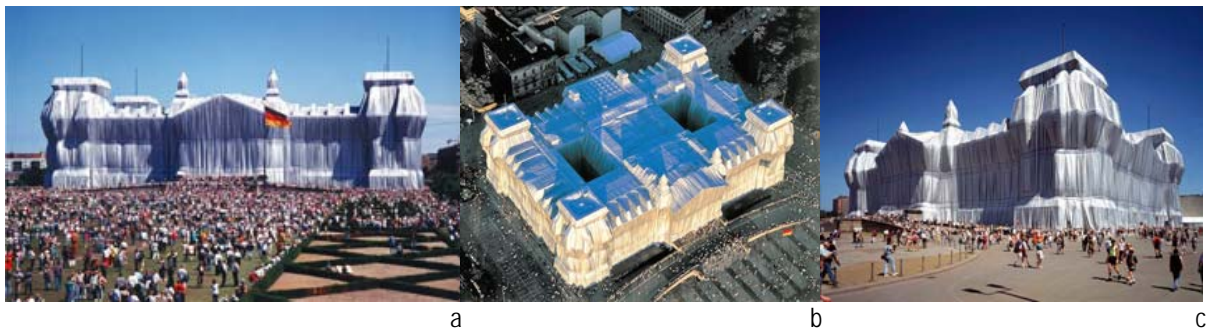
¹⁰ <http://japetus.wordpress.com/2007/10/21/pa-kontrafaktisk-promenad-i-albert-speers-berlin/>

¹¹ <http://svt.se/svt/jsp/Crosslink.jsp?d=4120>

När "gränsen" är nådd och ögonen röda av ilska är det handkraften som tar vid. Förstörelse och förändring som måste få ske för människans egen skull. Överlevnadsinstinkten.

Christo och Jeanne-Claude

En vision tar form i mitten av 1970-talet. Det tar 24 år innan den blir verklighet. 6 presidenter var involverade under perioden 1976-1995. Den 25 februari 1994 pågår en 70 minuter lång debatt i parlamentet i Bonn om konstprojektets vara eller inte vara. 292 röstade för, 223 emot och 9 la ner sin röst.¹² Och under två veckor sommaren 1995 förverkligades projektet. Allting finansierat av konstnärsparet själva för att värna om sitt oberoende och sin konstnärliga frihet, och glädje! Vad händer då med byggnaden när den helt plötsligt döljs?

Vad är det betraktaren får se och uppleva? Är det husets själ som framträder när man inte längre kan se dess detaljer, bara dess form? Denna enorma byggnad av sten har istället fått en yta av textil. I stället för odödlighet signalerar byggnaden skörhet och obeständighet, likt kläder eller hud.

Kupolen

Kupolen då, som idag har blivit en plats för alla. Från maktsymbol, riksdagens makt över folket, till att symbolisera och fungera som en folkets makt över riksdagen, eller demokrati om man så vill. Här existerar nu ett symboliskt samspel av

lika värde. Även om maktsymboler i sig har en tydlig närvaro nere i parlamentssalen.

Och man kan nog inte räkna med att som betraktare ovanifrån kunna förhindra de mänskliga nyckernas makt... men, de folkvalda politikerna där nere vet att de ständigt är bevakade.

¹² <http://www.christojeanneclaude.net/wr.shtml>

Gränsen mellan vad som är vackert och fult, när det är dags för en byggnad att "gå vidare" eller "gå hädan", är likväl en av människans gåtfulla nycker. Om inte naturen självt tar hand om det.

Norman Foster

Om Tysklands enande 1871 var startpunkten för denna byggnad, och tankarna kring makt och styrka då låg till grund för uttrycket i byggnaden, tycker jag att Norman Foster lyckats ge Tysklands återförening 1990 ett symboliskt värde i byggnaden, helt i linje med sin samtid. Riksdagshuset är idag en demokratisk symbol; ett "folkets" maktcentrum med öppenhet, där man från gatan utanför samt från glaskupolen från ovan kan se rakt in i parlamentssalen och på sina folkligt valda representanter. Spår från åren som gått finns bevarade i huset för att inte glömmas bort.

Det är en storslagen "historiebeskrivning" bara i dessa två moment ur Riksdagshusets historia.

a

1906

2002

b

SLUTSATS

Byggnaden har genomgått många förändringar på många plan. Så här hundra år senare känns det som dess roll och dess skeenden följt ett självklart mönster.

Den har varit maktsymbol, fråntagits sin makt och sedan fått den tillbaka. Ett minnesmärke blir till då Tyskland går från monarki till republik. Ernst Reuter höll sitt vädjande tal till omvärlden 1948, och omvärlden lyssnade. En plats för födelse och en plats för förödelse. Ett museum som tar upp, och därmed ifrågasätter, sitt lands historia. Ett konstprojekt, där riksdagshuset blir totalt transformerat till en upplevelse, fri från sin historia. Idag speglar den sin samtid med sitt miljövänliga tänkande.

Riksdagshusets historia är ju vad vi ser idag. En byggnad med en fantastiskt betydelsefull historia som står som symbol för demokrati och folkets makt. Dess historia är bevarat i huset.

Byggnadens alla ombyggnationer har säkert i sin samtid bitvis skapat debatt och olika viljor har dragit åt olika håll. Anledningar måste till viss del ha varit ur funktionssynpunkt. Vad ska byggnaden användas till nu? Gång på gång har beslut fått fattas kring Riksdagshuset fortsatta överlevnad, och idag, hur oense

olika parter än har varit under husets drygt hundraåriga livslängd, ser vi ett historiskt tidsdokument. Mycket tack vare Norman Fosters sätt att i sin tolkning av byggnadens roll idag, lyfta fram dess historia på ett visuellt sätt. Du ser det som betraktare inifrån såväl som utifrån.

Minnesmärken från historiskt viktiga händelser är sparade som tidsdokument.

Men hade Norman Fosters tolkning av riksdagshuset över huvud taget kunnat byggas om det inte brunnit och varit utsatt för krig? Hade det inte då istället blivit byggnadsminnesmärkt och kvar i originalskick från 1800-talet som vårt eget riksdagshus?

Riksdagshuset i Berlin är också människans historia. Det som tydliggjorts för mig är vår inblandning i historien. Byggnaderna är med sina olika utseenden och funktioner, precis som vi, en del av dagens samhälle. Våra nycker, som ibland får så stora konsekvenser att det ödelägger städer och släcker liv, men som också har kraften att bygga upp och rädda tusentals liv. Dessa element är en del av Berlins Riksdagshus historia.

Människan tillåter byggnaderna och historien att leva vidare. Skapar ett före och efter. Är en del i förändringsprocessen. En kaosartad situation är helt absurd i sin nutid, till exempel strid man mot man inne i Berlins riksdagshus 1945, men så här i efterhand ett självklart moment som drivit husets historia framåt till vad det är idag; symboliskt, politiskt, ekonomiskt, estetiskt.

Allt som sker är naturligtvis inte alltid till det bättre, men jag tror att vi människor lever med viljan att må bra och leva lyckligt. Och med den symbios vi lever i med våra byggnader driver vi per automatik även dem i en positiv riktning.

Är den ändringsbara strukturen det som fascinerar och gör att vi ser möjligheter?

Jag tror att "förändring" är ett nyckelord som både människan och byggnaden behöver för att tydliggöra och förklara sig självt.

Christo och Jeanne-Claude sveper in byggnaden 1995, och hjälper mig på så sätt att verkligen se den. Jag kan själv hitta på vad som döljs därunder. Det är min fantasi, mina erfarenheter och min historia jag ser. Precis som med trävarulagrets vara, men samtidigt icke-vara i somras. Konsten och illusionen av

något hjälper oss att se oss själva. Spegelbilden byter plats.

I avsaknaden av information, finns utrymme för mig att fylla i min egen. "Open spaces – blank pages".

Mentala och visuella fasaders betydelse

Varför känns hus under uppbyggnad inte lika intressanta som spår av något som en gång var? Kanske för att det handlar om väl planerade konstruktioner.

Har vi faktiskt ett behov av slumpen, det oplanerade och det förändringsbara? Behöver vi historien för att kunna visualisera nästan obefintliga fasader som lockar till nyfikenhet och skvallrar om liv, såsom trävarulagret? Eller behövs kanske täckande, döljande ytor, på det sätt som Christo och Jeanne-Claude arbetar?

Uppskattar man någonting mer när man vet att det ska förändras – *Om jag inte tar en mental bild av detta nu så är det snart borta för alltid...!*

Kan vi se och förstå vårt nu?

Det känns lättare att kliva in en ruin med 2000-årig historia än att i nuet se sig själv i ett sammanhang. I ruinen söker man aktivt, och med fascination, livet som en gång var. Men i nuet är vi ju redan mitt i livet, i en konstant uppbyggnad, en konstruktion. Om inget skulle påverka oss under vår livstid skulle vi alla vara likriktade, med samma funktioner. Det är när konstruktionen och nuet oplanerat förändras som vi blir unika individer.

Ruiner besvarar med sin tomhet våra frågor. De är minnesmärken och vi besjalar tomheten vi upplever när vi ser dem. En brand eller annan skada markerar ett stopp i en byggnads liv och daterar en exakt tidpunkt då livet stoppades. Ruinen får en datering och tiden har stannat.

Det var vackert väder, himlen var alldeles klar och jag tog cykeln in till stan. Då, framför mig reser sig en byggnad, eller resterna av en byggnad, jag vet faktiskt inte vad jag ska kalla det. Hur som helst så har det i alla fall varit ett trävarulager, men nu är väggar och tak borta. Den inramande strukturen är kvar och den klarblå sommarhimlen är ytterst närvarande i byggnaden då den lyser mellan stommar och reglar. Men det som är mest slående i denna scen är att fönstren sitter kvar, och plåtportarna för varutransporter och leveranser med tillhörande information om öppettider och hänvisningar är kvar.

Detta var en bra startpunkt för mig. Att resonera kring betydelsen av en avskalad byggnad med bara fönster och plåtportar kvar, har varit ett nytt sätt att förstå min omvärld. Det är det osagda som speglar oss och detaljerna som är nyckeln. Ingenting blir riktigt levande förrän det är något som saknas, då där finns utrymme att placera sig själv i ett sammanhang. Visuella och mentala öppningar är resan, till historiens och nuets kärna.

REFERENSER

Litteraturlista

- Lewenhagen, Jan "Dödsdom mot van der Lubbe hävd", i *Dagens Nyheter*, 2008-01-12
- Smithson, Robert, "A Tour of the Monuments of Passaic, New Jersey". Ingår i: Smithson, Robert, (1979), *The writings of Robert Smithson: essays and illustrations* / Ed by Nancy Holt, New York University press
- <http://www.jansvenungsson.com/by/lubbe.html>,
Svenungsson Jan "Hjälte eller förrädare", i *Göteborgs-Posten*, 19/7 2000, 2008-01-27
- <http://www.popularhistoria.se/o.o.i.s?id=43&vid=268>,
Barkenhammar, Fredrik "Omstritt hus åter maktens boning" i *Populär historia*, 1/1999, 2008-01-27
- http://sv.wikipedia.org/wiki/Riksdagshuset_i_Berlin, 2007-11-10
- http://sv.wikipedia.org/wiki/Tysklands_historia, 2007-11-27
- <http://www.christojeanneclaude.net/wr.shtml>, 2007-11-10
- <http://japetus.wordpress.com/2007/10/21/pa-kontrafaktisk-promenad-i-albert-speers-berlin/>,
2007-11-26
- <http://svt.se/svt/jsp/Crosslink.jsp?d=4120>, 2007-11-27
("Kolosser för tusen år framåt")

Bildförteckning

- Sid 1 Norman Foster (2000), *Der neue Reichstag*, F.A. Brockhaus GmbH, s. 250-251
- Sid 7 <http://sv.wikipedia.org/wiki/Bild:Reichstagsgebäude.jpg>, 2007-11-02
- Sid 8 a. <http://commons.wikimedia.org/wiki/Image:Reichstagsbrand.jpg>, 2007-11-10
- b. http://sv.wikipedia.org/wiki/Bild:Red_army_soldiers_raising_the_soviet_flag_on_the_roof_of_the_reichstag_berlin_germany.jpg, 2007-11-02
- Sid 9 <http://christojeanneclaude.net/wr.shtml>, 2007-11-02
(Wrapped Reichstag, Berlin 1971-95 Photo: Wolfgang Volz 1995)
- Sid 10 a. http://commons.wikimedia.org/wiki/Image:Reichstag_Berlin_1.jpg, 2007-11-10
- b. http://www.bundestag.de/htdocs_e/visitors/kupp.html, 2007-11-10
- c. <http://sv.wikipedia.org/wiki/Bild:Reichstag-interno-cupola.jpg>, 2007-11-02
- d. http://commons.wikimedia.org/wiki/Image:Reichstag%2C_Berlin_1900.png, 2007-11-11
(View on Reichstag, around 1900)

- e. http://www.bundestag.de/bau_kunst/bauwerke/reichstag/geschichte/index.html, 2008-01-28
- f. <http://sv.wikipedia.org/wiki/Bild:Reichstagsgebauedebeinacht.jpg>, 2007-11-02
- Sid 11 a. <http://japetus.wordpress.com/2007/10/21/pa-kontrafaktisk-promenad-i-albert-speers-berlin/>, 2007-11-26
- b. http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/4527908.stm, 2008-01-28
- c. http://commons.wikimedia.org/wiki/Image:Graffiti_inside_the_ruins_of_the_German_Reichstag_building.jpg, 2007-11-11
- Sid 12 a. <http://christojeanneclaude.net/wr.shtml>, 2007-11-02
(Wrapped Reichstag, Berlin 1971-95 Photo: Wolfgang Volz 1995)
- b. <http://christojeanneclaude.net/wr.shtml>, 2007-11-02
(Wrapped Reichstag, Berlin 1971-95 Photo: Wolfgang Volz 1995)
- c. <http://christojeanneclaude.net/wr.shtml>, 2007-11-02
(Wrapped Reichstag, Berlin 1971-95 Photo: Wolfgang Volz 1995)
- d. Norman Foster (2000), *Der neue Reichstag*, F.A. Brockhaus GmbH, s. 110
- e. http://commons.wikimedia.org/wiki/Image:Blick_in_den_Bundestag_Berlin.jpg, 2007-11-11
- Sid 13 a. http://commons.wikimedia.org/wiki/Image:Reichstag_int_1906.jpg, 2007-11-11
- b. <http://commons.wikimedia.org/wiki/Image:Bundestag.jpg>, 2007-11-11
- Sid 14 Norman Foster (2000), *Der neue Reichstag*, F.A. Brockhaus GmbH, s. 85